

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Maksullinen tutkintokoulutus tarjoaisi uuden vaihtoehdon erityisesti työssäkäyville ja tutkinnon jo suorittaneille. Tärkeää kuitenkin on, että maksullinen koulutus säilyy korkeakoulujärjestelmää täydentävänä mahdollisuutena. Se ei saisi heikentää maksuttoman tutkintokoulutuksen asemaa tai koulutuksen yhdenvertaista saavutettavuutta.

Maksullinen tutkintokoulutus ei saa johtaa tilanteeseen, jossa opiskelijat ohjautuvat maksullisiin opintoihin esimerkiksi tarjontaan tai valintaperusteisiin liittyvien syiden vuoksi. Maksujen tulee olla kohtuullisia, läpinäkyviä ja ennakoitavia.

Tärkeää on, ettei uudistus heikennä avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaa tai nosta sen kustannuksia. Erityisesti tulee turvata matalan kynnyksen ja kohtuuhintaiset opiskelumahdollisuudet.

Lakiesityksessä tunnistetaan vapaan sivistystyön oppilaitosten, kuten kesäyliopistojen, tärkeä rooli korkeakouluopintojen saavutettavuuden vahvistajina. Yhteistyöoppilaitokset täydentävät korkeakouluverkostoa erityisesti alueilla, joilla ei ole omaa korkeakoulua/yliopistoa, ja tukevat jatkuvaa oppimista sekä joustavia opintopolkuja erilaisille oppijaryhmille.

On tärkeää, että korkeakoulujen ja yhteistyöoppilaitosten yhteistyötä vahvistetaan erityisesti avoimen väylän ja pienempien osaamiskokonaisuuksien toteuttamisessa. Tämä edellyttää riittäviä kannustin- ja rahoitusrakenteita myös vapaan sivistystyön toimijoille.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Myönteistä on, että esityksessä tunnistetaan vapaan sivistystyön oppilaitosten – kuten kesäyliopistojen – merkitys korkeakouluopintojen saavutettavuuden ja opiskelijoiden ohjauksen vahvistajina.

Kesäyliopistot ja muut yhteistyöoppilaitokset muodostavat valtakunnallisen verkoston, jonka kautta avoimia korkeakouluopintoja voidaan tarjota joustavasti eri puolilla Suomea. Yhteistyö vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, tukee alueellista elinvoimaa ja mahdollistaa korkeakouluopintojen saavutettavuuden myös alueilla, joilla ei ole omaa korkeakoulua/yliopistoa.

Jatkossa on tärkeää, että yhteistyöoppilaitosten roolia väyläopinnoissa ja jatkuvan oppimisen toteuttamisessa vahvistetaan systemaattisesti. Samalla tulee edistää valtakunnallisesti yhtenäisiä käytäntöjä väyläopinnoissa, hyväksiluvuissa ja opiskelijaohjauksessa.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Maksullinen tutkintokoulutus voi tarjota uuden opiskelumahdollisuuden erityisesti työssäkäyville ja jo tutkinnon suorittaneille. Maksuttoman tutkintokoulutuksen peruseriaate tulee kuitenkin säilyttää.

Lainsäädännössä tai sen perusteluissa tulisi nykyistä selkeämmin todeta, että korkeakoulujen tulee hyödyntää yhteistyöoppilaitosten verkostoa avoimen korkeakouluopetuksen toteuttamisessa. Tämä on tärkeää koulutuksen valtakunnallisen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

On myönteistä, jos avoimena korkeakouluopetuksena suoritettu tutkinto tai opiskelupaikan vastaanottaminen ei vaikuta ensikertalaisasemaan.

Lakiin tai sen perusteluihin tulisi lisäksi kirjata, ettei maksullisen tutkintokoulutuksen järjestäminen saa heikentää avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaa eikä avoimen väylän kautta hakeutumisen mahdollisuuksia.

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

Avoimena korkeakouluopetuksena suoritettava tutkinto saattaa olla opiskelijalle kallis, ja opintotuen puuttuminen rajaa opiskelumahdollisuuksia.

Jatkossa tulisi selvittää mahdollisuuksia tukea myös avoimena korkeakouluopetuksena suoritettavia opintoja esimerkiksi rajatulla opintotukioikeudella tai muilla jatkuvaa oppimista tukevilla ratkaisuilla. Tuen tulisi huomioida myös yksittäiset opintokokonaisuudet ja erilaiset elämäntilanteet.

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

-

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Vaikutusarvioissa tulisi kattavammin tarkastella vaikutuksia vapaan sivistystyön toimijoihin, koulutuksen alueelliseen tasa-arvoon sekä avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan ja hintatasoon.

Lisäksi tulisi tarkkaan arvioida, miten maksullisen tutkintokoulutuksen laajentaminen vaikuttaa eri väestöryhmien mahdollisuuksiin osallistua korkeakoulutukseen ja miten yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet toteutuvat.

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

-

Muut huomiot ja näkökohdat

-

Liljander Juha-Pekka
Hämeen kesäyliopisto